Image not found or type unknown

Zmiana art. 37a k.k. - wejście w życie i możliwe konsekwencje dla środowiska lekarskiego

1. Wejście w życie nowelizacji art. 37a kodeksu karnego

Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. zwana potocznie tarczą antykryzysową 4.0 (tj. ustawa o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19), która została podpisana przez Prezydenta RP w dniu 22 czerwca 2020 r., została ogłoszona w Dzienniku Ustaw (poz. 1086) w dniu 23 czerwca 2020 r.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem niektórych przepisów.

Art. 38 omawianej ustawy wprowadzający zmiany do kodeksu karnego, m.in. zmianę art. 37a Kodeksu karnego wchodzi w życie dzisiaj (24 czerwca 2020 r.).

2. Konsekwencje zmiany art. 37a kodeksu karnego

Zmiana art. 37a kodeksu karnego będzie miała wpływ na zasady wymierzania przez sądy kar za przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat., co obejmuje m.in. te przestępstwa, które mogą być popełnianie przez lekarzy w związku z wykonywaniem zawodu, takie jak:

- nieumyślne spowodowanie śmierci (art. 155 k.k.);
- nieumyślne spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 156 § 2 k.k.);
- narażenie na niebezpieczeństwo utraty życia czy ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 160 § 1 i 2 k.k.),
- nieumyślne sporządzenie fałszywej opinii przez biegłego lub eksperta w postępowaniu karnym lub cywilnym (art. 233 § 4a k.k.).

Wprowadzona zmiana art. 37a kodeksu karnego nie oznacza automatycznie, że w każdej tego rodzaju sprawie będzie orzekana przez sąd kara pozbawienia wolności. Sąd nadal będzie mógł np. warunkowo umorzyć postępowanie, warunkowo zawiesić wykonanie kary albo orzec zamiast kary pozbawienia wolności karę grzywny albo karę ograniczenia wolności – niemniej jednak po nowelizacji kodeksu karnego sąd będzie miał mniejszą niż dotychczas swobodę orzekania.

W ocenie samorządu lekarskiego przekształcenie art. 37a kodeksu karnego znosi tzw. dyrektywę pierwszeństwa kary wolnościowej na rzecz priorytetu kary pozbawienia wolności. Wydaje nam się, że ewentualne odstąpienie od wymierzenia kary pozbawienia wolności sąd będzie uzależniał od tego, jaka byłaby w danej sprawie wysokość kary pozbawienia wolności. Sąd, stosując przepis art. 37a, zapewne powinien najpierw hipotetycznie ustalić wysokość kary pozbawienia wolności, a dopiero potem – jeżeli uzna, że kara ta nie byłaby surowsza od roku – uzasadniać, dlaczego uważa, że zamiast tej kary wystarczająca będzie kara grzywny albo ograniczenia wolności (np. polegająca na potrącaniu od 10 do 25% wynagrodzenia na cel społeczny).

Ponadto, wymierzając karę grzywny albo karę ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia

wolności sąd będzie jednocześnie związany koniecznością orzeczenia środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku, co w przypadku lekarzy i innych osób wykonujących zawody medyczne może oznaczać m.in. orzeczenie czasowego zakazu wykonywania zawodu lekarza.

3. Zastosowanie znowelizowanych przepisów do czynów popełnionych przed 24 czerwca 2020 r.

W ustawie zwanej tarczą 4.0 brak jest szczególnych przepisów przejściowych odnoszących się do reguł stosowania art. 37a kodeksu karnego w sytuacji, gdy czyn zabroniony popełniony został przed wejściem w życie zmiany art. 37a.

To naszym zdaniem oznacza, że do takiej sytuacji należy stosować ogólną zasadę wynikającą z art. 4 kodeksu karnego, zgodnie z którym, jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

Ustawa względniejsza dla sprawcy to taka, która stwarza możliwość osądu korzystniejszego dla interesów sprawcy – ocena taka musi być dokonana z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy i wszystkich przepisów kodeksu karnego mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie.

Można więc przyjąć, że co do czynów popełnionych od dnia wejścia w życie przepisów tzw. tarczy 4.0, czyli od dnia 24 czerwca 2020 r., sądy będą stosowały przepisy kodeksu karnego w wersji uwzględniającej nową treść art. 37a i wiążące się z tym konsekwencje, natomiast do czynów popełnionych przed dniem 24 czerwca 2020 r., sąd będzie mógł zastosować przepis art. 37a w dotychczasowym brzmieniu, o ile uzna, że w okolicznościach danej sprawy jest to względniejsze dla sprawcy.